

Iz celega sveta.

Kitajska ljudovlada (republika). Znano je, da so Kitajci pogladi svojo vladarsko rodovino in ustanovili republiko. Zdaj se potegujejo, da bi druge velike države novo republiko priznale. Sklicujejo se na to, da so izvršili svojo revolucijo v kratki dobi 4 mesecev in da se pri tem ni prelila niti stotina toliko krvi, kakor se je pretilo v revolucijah drugih držav. — Vrgli so v tem kratkem času cesarstvo, staro 4000 let, in ga izpremenili v novo demokratično državo. Velike države pa nečejo uslišati te zahteve. Tujci prideta v poštev zlasti Rusija in Angleška. Rusija hoče dobiti Mongolsko pod svojo oblast, Angleška pa Turkestan in Tibet; trudi se posebno za to, da bi ohranila vpliv svoje trgovine na Kitajsko. Kitajska republika je izprevidela, da je ena največjih nevarnosti za kitajsko ljudstvo uživanje opija. Kdor se opija navadi, je izgubljen. Malokatera strast je tako močna, kakor poželenje po opiju pri človeku, ki se ga je navadil. Opij se navadno kači. Pri tem se človek nekako vpijan in se zaziblje v silno sladke in prijetne sanje. Seveda, ko se vzbudi, je utrujen in oslavljen. Najmočnejšo naravo opij kmalu uniči. Dosedaj so uvažali opij na Kitajsko Angleži, in sicer so ga prodali na leto za 240 milijonov kron. Republika je pa nedavno prepovedala uvoz opija na Kitajsko tuge. Silno hvalevreden je ta korak republikanske vlade, ki hoče z vsa silo zatreti to škodljivo nezmerljivost. Morda bi se mogla gledati na boj proti pijančevanju še kaka druga država učiti od Kitajcev. Angleški kapitalisti, ki so s to prepovedjo ob ogromne dobičke, seveda niso zadovoljni. Angleška se šteje, da skrbi za krščansko vero na daljnem vzhodu, poganski Kitajci se pa morajo s postavami braniti pred to čudno krščansko državo. Upati je, da spekulant z opijem ne bodo dobili javnega mnenja na Angleškem za se. Zdaj zahtevajo, naj bi angleška vlada pritiskala na Kitajsko, da bi preklcala svojo prepoved.

Obletnica „Titanikove“ nezgode. Tri ameriške gospe, ki so postale vsled strašotne nezgode „Titanika“ v noči od 14. na 15. aprila 1912 vdove, so praznovali obletnico na prav nenavaden način. V nedeljo, dne 13. aprila, so se odpeljale s parnikom iz Bostona. V noči od 14. na 15. aprila natančno ob uri, ob kateri je zadel lansko leto „Titanik“ v ledeni, je priplul parnik na ono mesto in daleč so v spomin svojim rajnim soprogom spustile v morje velikanske košare s cvetjem, na dno košar so bili težki kameni, tako, da je res došel dehteči pozdrav na dno morja, kjer počivajo ostanki velikanske ladje in ponesrečenci. Vdove so vzele s seboj tudi kaplana, ki je opravil kratko službo božjo, preden so pogrezile rože na dno morja. Ko je parnik počasi odplul, so zapele vdove, kaplan in mornarji pesem: „Blizje, moj Bog, k tebi“, ki so jo tudi pred letom dni peli junaki na potapljanjem se parniku. Tako spominjanje obletnice si je domislila ena teh vdov, gospa Futtrelva, ki vsakega 15. v mesecu potopi košaro cvetja v morje, kjer počiva njen mož, ki je bil znan in priznan ameriški pisatelj in je ljubil rože nad vse.

Junakinja. V bolgarski vojski je služila 60letna prostovoljka: Janka Markova, ki se je z orožjem v roki udeležila tudi vojne l. 1877—1878 in srbsko-bolgarske vojne pri Slivnici l. 1885. Odlikoval jo je že knez Aleksander in kasneje kralj Ferdinand. Začetkom sedanje vojne je Janka Markova z vso silo zahtevala, da se sprejme med prostovoljce, kar so ji kočno dovolili. Sedaj se je s tremi vidinskimi some-

ščani nahajala pred Odrinom. Nosiila je uniformo navadnega vojaka, ukvarjala se je s puško kakor izurjen lovec, roka ji je čvrsta, korak trden in enakomeren. Na vsako pohvalo je odgovarjala kratko: „Bog počeli svobodo vsem krščanskim narodom. Kar se tiče mene, bi najraje umrla na bojnem polju, kajti zažostuje mi, da mi je bila dana sreča, videti obnovljeno veliko Bolgarijo.“

Junastvo slepega pevca. V ameriškem mestu Worcesteru (Massachusetts) je te dni v nekem gledališču med predstavo nastal ogenj. Ogenj je prvi opazil sin gledališnega ravnatelja, ki je stal za kulisami. Gorelo je za zadnjimi sedeži na balkonu. Na odru je tedaj stal slepi pevec Mr. Edvard Boyle, ki je pravkar izpel svoj komad. Hitro stopi k njemu ravnatelj sin in mu nekaj posepeče na uho. Tedaj slepi pevec z mirnim glasom prosi občinstvo, naj takoj mirno zapusti gledališče. Se-le tedaj ljudje opazijo ogenj in prestrašeni vsi naenkrat planejo k izhodu. Nastala je nevarna zmeša, ker so ljudje drug drugega ovirali pri izhodu. Tedaj je začel pevec z veselim, žištim glasom peti svoje najljubše pesmi in pianist ga je spremljal na glasovirju. To je ljudi tako umirilo, da se je gledališče v kratkem brez nezgode izpraznilo. Se-le ko je odšel zadnji občinstvalec iz gledališča, je skočil na oder pianist in odvedel slepega pevca na prosto. Takoj nato je stalo gledališče v enem samem plamenu in je do tal pogorelo.

Avstro-ogrsko prebivalstvo po stanovih. Zagnje ljudsko štetje dokazuje, da v naši monarhiji se vedno prevladuje kmečki stan; dve petini vsega prebivalstva se preživljata s kmetijstvom in gozdarstvom. V poljedelstvu, vrtnarstvu, gozdarstvu in ribarstvu je zaposlenih 30,100,000 oseb, v industriji pa 8,410,000; dalje: v trgovini, prometu in zavarovalništvu 3,316,000, v rudarstvu in lužinarstvu 742,500, v stavbeni obrti 940,000 in v domačem gospodarstvu 1,138,500 oseb. Uradnikov, učiteljev, duhovnikov in umirovljencev je 3,060,000, brez poklica 1,249,000 oseb.

Prerokovanja za l. 1913. Francoski duhovnik Tibo je našel med dokumenti bizantskega arhiva listino iz 16. stoletja, ki jo je spisal katoliški menih Malahija in ki vsebuje prerokovanja do 21. stoletja. Med drugim je v tej listini prerokovano za l. 1913.: Splošna evropska vojna bo nenadoma izbruhnila. Ta vojna bo tako ljuta, da bodo konji do prsi gazili po krvi. — Francija bo zmagovalka, toda sredi vojne bo v Parizu izbruhnil upor, ki bo končal sporušenjem Pariza od strani Francozov samih; končno pa se zopet apostavi monarhija, toda prestolnica bo v drugem mestu. Moč Anglije se bo povečala, toda v notranjosti države bodo nastali resni nemiri, ki bodo Veliko Britanijo dalj časa ovirali, okoristiti se s svojim mednarodnim položajem. Nemčija bo premagana in bo bojaželna dinastija (vladarska hiša) nehala biti na čelu imperije. Moč Avstrije se bo okrepila, a izgubila bo svojo navadno obliko. Rusija bo po kratki dobi neodločnosti in nekih puntih postala vsemogočna in rešiteljica svetovnih dogodkov.

Ljubo doma! Iz Amerike se nam piše: 1. Ostanj doma! To naj je poglavito pravilo vseh, ki so doma v Evropi! Dom je dom! Tujina je tujina. Res je, da so tu v Ameriki že milijoni našli lepše življenje, lepšo prihodnost, kakor bi jim jo pa bila mogla dati njih lastna domovina. Res je pa na drugi strani tudi, da so že milijoni nesrečno živeli in nesrečno končali, kar bi ne, ako bi bili ostali doma. — 2. Tudi doma se da živeti! Amerika je bila pred leti moderna, obljudjena dežela za evropske narode, po kateri se nista cutila sicer mleko in med,

pač pa zlati dolarji. Danes ni več tako! Ljudstva je tu že dovolj. Od dne do dne ga je več, ker se množi. Zato je vedno manj dela, življenje vedno dražje, zasluzki vedno manjši. Vsled tega je v Ameriki že mogočna struja, ki čela za omejitve naseljivene svobode, ker se boje, da bi morda domačim ne zmanjkalo kruha. — 3. Desetkrat zato raje premisli, predno se podaš na pot v tujino! Premisli, kam misliš iti, premisli svoje zmožnosti, svoje zdravje, premisli svoje razmere, svoje moči, vprašaj svoje prijatelje, ki so že tukaj, povprašaj svojega duhovnega pastirja. Le potem, ako že mora na vsak način biti, da odideš, le potem se odloči in pojdi! — 4. Nikar si ne slikaj kakih zlatih gradov, kako bo tam lepo, ko boš veliko zaslužil, a malo delal, kako boš zato kmalu postal bogat, pred vsem, nikar si ne slikaj, da te prvi daji sreča milijonar, ki ti nasuje polne žepce cekinov, ali da boš prvo drevo potresel in se ti bodo vsuli cekini v naročje. Tudi si nikar ne misli, da ti bo prvi, kogar boš za delo vprašal, z veseljem ponudil lahkega dela, kjer boš veliko zaslužil in skoraj nič delal. Vedi, da bo treba tu najbrže dolgo čakati na delo, da boš v začetku dobil delo, kakoršna se ti ne bodo dopadla, kjer boš prišel zvečer domov utrujen, da boš komaj noge vlekel za seboj. Pripravljen moraš biti, da prve mesece se za kruh ne bošdel zaslužil, da boš morda dobil delo, ki se ti bo zdelo poniževalno itd. Prišli so že grofje, pa so morali iti najprej v kake gostilne posodo pomivat za par dolarjev na teden, samo, da so se preživeli. Kratko: ako se odločiš za Ameriko, bodi pripravljen na vse najhujše! Ne zanašaj se na kake prijatelje in znance, češ, ti mi bodo preskrbeli delo. Ti tudi ne morejo vsega. — 5. Ako imaš tu kakega sorodnika, o katerem si baje čul, da je zelo bogat, da zasluži na teden ne vem koliko dolarjev, ki je morda kak gostilničar, ali celo milijonar, nikar ne misli, da je to v resnici tako. Največkrat se pokaže, da je kak tak imeniten „trgovec“ samo kak hlapec v trgovini, da je tak imeniten gostilničar samo kak natakard itd. Ljudje v starem kraju so silno lahkoverni, ko čujejo o kakih svojih stricih in tetah v Ameriki. — 6. Vedi, da se dolarjev, katere nekateri izseljenci pošiljajo domov, držijo Krvavi žulji, da je bilo treba trdo delati za-nje, morda jih pristradati, da je bilo mogoče jih poslati domov.

Katoličanstvo na Angleškem in v drugih protestantskih krajih. V zadnjih letih je opaziti močno napredovanje katoličanstva na Angleškem. Lani je Sveta Stolica odredila, da se katoliška cerkvena provinca za Anglijo, ki je imela svoj sedež v Westminsteru, razdeli v 3 samostojne province: Westminster, Birmingham in Liverpool. Škotska ima 2 provinci: Edinburg in Glasgow. Lani je bilo tedaj v Veliki Britaniji (Anglija in Škotska) 5 nadškofov in 20 škofov, letos pa je: 6 nadškofov in 21 škofov. Cerkva je 2152, duhovnikov 4401, vseh katoličanov pa 13 milijonov. Prestopov h katoličanstvu je bilo l. 1911. v celem 8000, in to število leto za letom narašča. Tudi v drugih protestantskih deželah se kaže napredovanje katoličanov. Na Pruskem so našli l. 1910. že 14,600,000 katolikov, protestantov pa 24,600,000. V protestantski Holandiji je bilo leta 1880. katoličanov 300,000, danes pa jih je 2 milijona. V skandinavskih državah katoličanstvo počasi raste. Vsako leto nad 100 konvertitov.

2000letno sadje. Pri izkopavanju v Herkulanumu in Pompejih v Italiji so našli posode, v katerih se je nahajalo popolnoma dobro ohranjeno vkuhanu sadje.

LISTEK.

Švarc — Nacl.

(Spisal Januš Golec).
(Konec.)

Gospod pa ga je nekako butasto gledal, zmigaval z ramami in mu kazal le na listek in tisto črno pisanje. Tumlj je bil utrujen po spovedi v veri: ta gospod tudi nimajo več oblasti nego naš fajmošter; pa saj mi je pravila Mica, da je misijonarjev več skupaj. Me bode že poslal do gospodov, ki bodo znali izmoliti nad menoj potrebno. In res, gospod je poklical še drugega in ta je pripeljal tretjega, ki je imel tudi dolgo črno suktnjo, pa nekaj svetlega pod vratom; tiste jeklene treske ob strani pa Nacl niti opazil ni.

Tudi ta ni bil nič kaj uljuden, ampak prijel je Tumpla za roko in šla sta mimo bogve koliko hiš. — „Sment“, je godrnjal romar, „Marpruk pa je malo večji nego Marnberg ali Ribnica“. Zagledal je na trgu pomaranče, tista rumena jabolka, in se ponudil gospodu, da bi mu kupil eno, če bi ne bila predraga. Nič ni koristilo, spremljevalec je šilil naprej in se o čuku s poklanastim pokrovcem in Mjicini brkalasti ruti ni hotel prav nič razumeti. Po dolgih ovinkih in utrudljivem potu sta vendar prišla v hišo, kjer je sprejelo Tumpla več gospodov, pa imeli so brke kakor tisti kapucin, ki so hodili vsako leto pridigovat k Sv. Pan-kraciju.

Sedaj pa se je začela spoved, za Nacla dolga. Vse žepce so mu preobrnil, še mošnjček, shranjen v nedrihah, so mu pregledali. Gospod z osivelo brado pa ga je vse mogoče izpraševal, vendar Nacl ga ni razumel, ker je menda govoril taisti jezik, kakor ga je slišal pri sv. maši. No, in ko je bilo vse končano, pa ga je ta gospod tako bolj remšniško podobno vprašal: od kod je in kako se piše? — Nacl se je odrezal, da ga je šolmašter 14 dni klical Tumpl Ignac, ljudje

pa mu pravijo Švarc-Nacl iz Remšnika pod Sv. Pan-kracom.

Gospod je še nekaj napisal na papir, ga peljal po dolgih hodnikih in ga potisnil v izbo, ki je bila lepša in bolj prostorna nego njegova bajta.

„Zdaj pa sem rešen tistega, v mislih napravljenega lutriš-križa“, je menil Nacl, „v tej hišici se bom malo spokoril. Poiskal je po žepih česnovo glavo, pa tudi košček kruha si je privoščil. Za večerjo pa so mu prinesli ječmenove kaše. Redka je bila res, da bi bil še Nacl lahko ona zrna preštel, pa gorka je bila. Tudi spal je tako dobro, da se mu še sanjati ni prav utegnulo.“

Drugi dan komaj se je postavil na noge, je že stal pred njim mož, oblečen kot remšniški solnik. Ni pa bil tako prijazen kot oni večerajšnji gospodje, še roke mu ni hotel podati. Nacl je bil prepričan, da je kak zarobljen služabnik pri misijonarjih. Šla sta zopet mimo pomaranč, čukov in rut, pa Nacl je vse slobodno gledal, kupiti pa ni smel ničesar. — „Eh“, se je tolažil, „bom pa doma kupil čuka in tudi brkalaste rute imamo“. — Dospela sta na postajo in ravno tukaj je spoznal Nacl spremljevalčovo radožarno sree — še listek mu je plačal za vlak, Peljala sta se sama v enem vozu. Nacl pa to pot ni spal, ker se sedaj ni vozil po dolgčasnih grabah, ampak po sami ravnini, ki je bila kar posejana s hišami in cerkvami. Izstopila sta; Tumlj se je vrtil na postaji kot petelin po gnojišču, toda kolikor se je on večkrat prepričal, to ni bilo Brezno, ampak nekaj bolj prijaznega. Jedla sta naša potnika v tem kraju, nato sta hodila dolgo po ravnem, potem pa zavila v hrib, da je bilo joj za Tumplove plošnate noge. Smrčke ob hribovski stezi vedo, kaj vse je napovedal Nacl spremljevalcu; tudi česna, ki pomaga do lažje sape, mu ni pozabil ponuditi.

Precej dolgo sta hodila. Tumlj se je potil, da je voča kar žvekala po obuvalu — prisopihala sta na hrib. Moj Bog, kedaj bi sprivil na papir Naclovo začudenje, ko je ugledal pred seboj samega Sv. Pan-

kraca, dobrega znanca. Ni mu hotelo v glavo, kako to, da je vstopil v Brezno, sedaj pa se vrača čez Radl? Molil je roko in še ogal kruha spremljevalcu z vročim: „Bog lonaj“, češ, „zlatj sem pa že na domačih tleh, jo bodem že pogodil sam domov“.

Pa ta šolmajstersko oblečeni človek ga ni hotel zapustiti, držal se ga je kot kloš kože. Povem ti še, dragi bralec, da bi se bila naša prijatelja skoraj sprla na vrhu Radla, ker je hotel Nacl v cerkev na par Očenašev, sopotnik pa, ki je bil lutriš po Naclovem mnenju, pa mu je branil to dolžno pobožnost. Tumplova je obveljala in tudi sv. Pankracij je dobil svoj delež.

Mahala sta jo navzdol in se ustavila v domači krčmi, kjer sta dobila tudi pürgermajstra. Nacl je naročil dve merici žganja. Sopotnik pa je stopil k županu, razložil pred njega nekaj papir in mu dolgo zaplljivo kvantal, seveda nemški.

Po dokončanem pogovoru pa si je župan nataknil očala, stopil pred Nacla, ga lopnil s pestjo po glavi in mu zaupil na uho: „Todi motovilasti, kaj si se pa klatil po Gračcu, sedaj pa mora občina za teboj plačevati!“

Nacl pa se je resno zagovarjal, da ni bil v Gračcu, ampak v Marprugi, da je jedel svoj kruh in svoj česenj, drugo pa je itak plačal za njim ta-le go spod. Kratko in malo, Naclu je župan odvzel še tisti denar, ki ga je imel, nato pa ga je spelial iz gostilne. Hučo je bolelo to trinoško ravnanje Tumpla, pa je bil odslej utrujen v sodbi, da remšniški pürgermajster in fajmošter bi se naj šla v Marpruk manire učiti.

Taisti večer pa, ko je Nacl vstopil zopet v svoj mlin, nista šla počivat z Mico, ampak ljubček jo je zabaval celo noč s potopisnimi črticami. Takoj drugo jutro pa, ko je še romar ležal na slami, se je zglasil župan in še dva druga moža. Mica je morala z njimi, in odslej je Nacl ni videl več, še pri cerkvi ne. Živel je do smrti samsko življenje, vedno pa se je srčil nad fajmoštom in pürgermajstrom, ki sta mu odvzela za vselej iz vode oteto ofrco, Zaplotnikovo Mico.